

Sjekkeskript for Homofile og Lesbiske. Med Internett som Datingarena

Tove-Beate Engum

Veileder: Bente Træen

Mastergradsoppgave i psykologi

Institutt for Psykologi

Det helsevitenskapelige fakultet

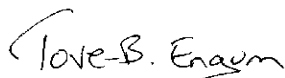
Universitetet i Tromsø

Høsten 2011

Forord

Ideen til denne studien var det veileder, professor Bente Træen, som hadde. I fellesskap ble vi enige om tema, problemstillinger, og hvordan veien videre skulle se ut. Fra starten var satt og til ferdig produkt er det forfatter som har hatt ansvaret og utført alt av arbeid, med tett veiledning underveis. Det er derfor på sin plass å rette en stor takk til min fantastiske veileder, Bente, som alltid har vært tilgjengelig. Du har villig delt av din kunnskap, og veiledet meg med positivitet, alltid støttende og motiverende. Takk for alt du har lært meg! En stor takk til alle deltakerne som stilte opp og ga av seg selv. Dette hadde jeg ikke fått til uten dere. Videre er det flere som fortjener en stor takk: masterkoordinator Tove I. Dahl, for din kunnskap og alt du har bidratt med, og Institutt for psykologi, jeg har hatt fem flotte år som student hos dere. Takk til mine medstudenter på kontor 5.349, for godt samarbeid og hyggelige stunder. Jeg kommer til å savne dere og den tiden vi hadde sammen. En ekstra takk til Kine for konstruktive tilbakemeldinger. Tusen takk til mamma som alltid har tid til meg, og som har gjort min studenttilværelse litt mer økonomisk behagelig. Takk til mine venner for forståelse og støtte på veien. Til slutt en stor takk til Heidi for støtte, varme og glede, og ikke minst forståelse og tålmodighet.

Tove-Beate Engum

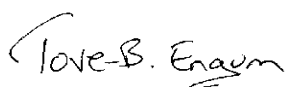
Tromsø 07.09.2011

Abstrakt

Denne studien undersøkte sjekking på internett blant homofile menn og lesbiske kvinner. Tidligere forskning viser at sjekkeatferd rettleides av ulike sett gruppespesifikke normer og rolleforventninger, kalt seksuelle skript. Det tradisjonelle interpersonlige heteroseksuelle skriptet er kulturelt betinget, og sterkt påvirket av kjønn og kjønnsroller. Hvordan ser det da ut når to personer av samme kjønn samhandler og forhandler om intimitet - på internettscenen? Hva sier det interpersonlige homoseksuelle og lesbiske skriptet? Hvilke roller inntar man i samhandlingsprosessen, og hvilke forventninger hviler på disse rollene? Ved hjelp av semistrukturerte intervju på internett (chat), samt ansikt til ansikt intervjuer, ble det utforsket hvordan lesbiske kvinner og homofile menn oppfatter, beskriver, og tolker sine handlinger og erfaringer på internettscenen. Fem homofile menn og ni lesbiske kvinner i alderen 20 til 59 år ble intervjuet, hvorav åtte over internett (chat) og seks ansikt til ansikt. Intervjuene ble utført med en narrativ tilnærming hvor respondentene ble spurt om deres siste internettdate, den mest positive, og den mest negative erfaringen de hadde. Resultatene i denne studien viser at det interpersonlige skriptet organiserer aktørene til samarbeid og forhandlinger på internettscenen. Forhandlinger mellom to av samme kjønn påvirkes av om aktørene er utpreget innadvendte eller utadvendte i personlighet, hvor den utadvendte med størst sannsynlighet vil være den som tar initiativ til kontakt. Etter hvert vil aktørene fordele kontrollen over samtalen likt mellom seg.

Nøkkelord: sjekkeskript, homofile, lesbiske, kjønnsroller, forventninger, internett, selvpresentasjon

Tove-Beate Engum

Student

Bente Træen

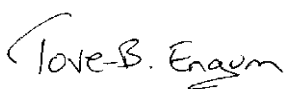
Veileder

Abstract - Engelsk versjon

The purpose of this study is to identify sexual scripts for homosexuals in the setting of internet dating. Behavior in dating is guided by norms and expectations related to gender. The guiding norms are called sexual scripts. The interpersonal heterosexual script is cultural conditional and strongly influenced by gender roles. There are few well-defined sexual scripts for gay men and lesbians. The homosexual scripts prescribing what to do, when, with who, and how when it comes to negotiation for sex and love are less certain than the established heterosexual scripts. How do the roles work like in same-sex negotiations: How is the roles distributed, and which expectations arises? How do homosexuals perceive, describe, and interpret their actions and experiences? 12 informants were recruited directly from a gay online dating site, and 2 informants were recruited using snowballing, for in-depth interviews. A narrative approach was chosen. The participants were asked to tell about their last internet date, the most positive and most negative experience they had. The result from this study shows that the interpersonal script organizes the actors to cooperate and negotiate over the internet. Same-sex negotiations get influenced by the actors' personality instead of the traditional gender roles. Probably will the outgoing actor be the one who takes the initiative to contact, while the introverted actor gets the reactive role. After a little while the actors will become equal in controlling the conversation.

Keywords: datingscript, gay, lesbian, gender roles, expectations, internet, self presentation

Tove-Beate Engum

Student

Bente Træen

Veileder

Sjekkeskript for homofile og lesbiske. Med internett som datingarena

Sjekkeskript

På 1990-tallet i Norge viste forskning at i tillegg til å konsumere alkohol, var en av de viktigste grunnene for å besøke utesteder søken etter en partner – det være seg for sex eller kjærlighet (Træen & Nordlund, 1992; 1993; Træen & Hovland, 1998). Sjekkingen som ble utført på utestedene var det oftest mennene som tok initiativ til (Træen, Hovland, & Ødegård, 1998). I følge Gagnon og Simon (2005) foregår heteroseksuell sjekking etter et vel regissert mønster, der mannen forventes å ta initiativ og kvinnen forventes å bekrefte eller avvise dette initiativet. Handlingene kan sees som rettet av ulike sett gruppespesifikke normer og rolleforventninger, eller det som også kalles seksuelle skript (Gagnon & Simon, 2005). Seksuelle skript spesifiserer hva som er passende seksuell atferd, når, hvor, med hvem, og hvordan. Uten disse skriptene, som definerer situasjonen, navngir aktørene, og foreskriver atferden, vil ikke en seksuell samhandling mellom to mennesker forekomme.

Seksuell samhandling er skriptet på tre ulike nivåer; kulturelle scenarier, interpersonlig skript, og intrapsykisk skript (Gagnon & Simon, 2005; Simon & Gagnon, 1986). Kulturelle scenarier er normer i samfunnet som gir instruksjoner i kollektive forventninger og meninger. Normer og instruksjoner som fremmer krav til de forskjellige sosiale rollene; som for eksempel hvordan tre inn i en rolle, hvordan opptre i rollen, og hvordan tre ut av rollen på en akseptabel måte både overfor en selv og andre. Skriptet på det interpersonlige nivå organiserer to eller flere aktører til å delta i en felles kompleks handling som krever gjensidig tillit. I spesifikke situasjoner gjør spesifikke individer bruk av spesifikke kulturelle scenarier. Det tredje nivået behandler det interne, det intrapsyriske, som handler om hva man tenner på. Det linker individuelle ønsker til sosiale meninger (Gagnon & Simon, 2005; Simon & Gagnon, 1986).

Det seksuelle potensialet i enhver situasjon blir bare gjeldende hvis situasjonen defineres som passende, og partneren er seksuelt tilgjengelig. Det er ikke de fysiske, men de sosiale aspektene ved seksualitet som genererer opphisselsen (arousal) og organiserer handlingene, eller med andre ord, som danner de seksuelle skriptene (Gagnon & Simon, 2005; Simon & Gagnon, 1986).

Seksuelle rolleforventninger

Alle skript er kulturelt betinget, og sterkt påvirket av kjønn og kjønnsroller. På den heteroseksuelle scenen er forhandlingsprosessen mellom mann og kvinne begrenset i form av forventninger til deres kjønntypiske atferdsmønstre. Mannen er subjektet, den aktive og ledende. Det er han som forfører kvinnen og er initiativtaker til seksuell interaksjon. Kvinnen er den reaktive. Hun er objektet, som bedømmer, bekrefter eller avviser mannens erotiske initiativ (Rose, 1996; Simon & Gagnon, 1986; Træen & Hovland, 1998).

Kjønnsroller er, som seksuelle skript, kulturelt og sosialt konstruert. En rolle kan defineres som summen av sosialt bestemte forventninger på en posisjon. Enhver rolle individet tar på seg følges av et sett forventninger om hva som kreves av individet (Gagnon & Simon, 2005). Et individs kjønnsrolle uttrykkes som alt individet sier eller gjør for å vise sin status som mann eller kvinne (Hampson, 1955, sitert av Gagnon & Simon, 2005, s. 22). En kjønnsrolle er ikke etablert ved fødselen, men bygger seg opp gradvis gjennom erfaringer, både planlagte og spontane, og gjennom eksplisitt introduksjon og innprenting (Hampson, 1955, sitert av Gagnon & Simon, 2005, s. 22). Den seksuelle oppdragelsen er kjønns spesifikk. Barnet blir opplært til at jenter skal være feminine og gutter maskuline, og opptre og tenke deretter (Gagnon & Simon, 2005). I ungdomstiden fortsetter gutter og jenter å utvikle seg ulikt. Tradisjonelt sett skal gutter læres opp til å ha et mer genitalt forhold til sin seksualitet, mens jenter sosialiseres til å vise omsorg, gi berøringer, og å uttrykke følelser verbalt (Simon & Gagnon, 1998). Homoseksuell kontakt mellom unge gutter i alderen 11-13

år handler for de fleste om lek, selv om det inkluderer ejakulasjon (Gagnon & Simon, 2005). Nysgjerrighet, kunnskapsutveksling, og påvirkning fra eldre ungdommer resulterer i fysiske utfordringer. I følge Gagnon & Simon (2005) er det lite forskning på lesbisk kontakt mellom unge jenter. Jenter i den alderen er fysiske med hverandre, de holder hender, sover sammen, og kan være nakne sammen. For de fleste jentene oppleves ikke disse aktivitetene som bevisst erotiske eller seksuelle.

Flere studier viser at både gutter og jenter opplever seksuell og /eller emosjonell tiltrekning til samme kjønn allerede før puberteten (Gagnon & Simon, 2005; Savin-Williams & Diamond, 2000). Det er likevel ikke før i slutten av ungdomsårene eller som tidlig voksen at flesteparten identifiserer seg som homoseksuelle. Identifiseringen skjer gjerne etter at de har erfart et sterkt emosjonelt møte med et annet menneske av samme kjønn (Gagnon & Simon, 2005; Savin-Williams & Diamond, 2000).

Homofile menn og lesbiske kvinner tenderer til å bryte med de standardiserte heteroseksuelle rolleforventningene, hvor mannen forventes å være den maskuline og kvinnen den feminine (Bailey, Kim, Hills, & Linsenmeier, 1997). Stereotypiske homofile menn blir ofte sett på som feminine, basert på deres manerer, interesser, og yrke. Basert på de samme kriteriene blir lesbiske kvinner oppfattet som maskuline. I tillegg forventes det at lesbiske kvinner har kort hår og kler seg med typiske mandige klær (Bailey et al., 1997). Forventningene viser seg hovedsakelig blant heteroseksuelle menn og kvinner, men også blant homofile og lesbiske.

På 1930-tallet bestemte lesbiske kvinner seg for å demonstrere mot de tradisjonelle mann- og kvinnerollene. De lesbiske kvinnene bekledd seg roller de kalte "butch" og "femme" (maskulin og feminin) roller. Rollene var i begynnelsen ment som en reaksjon og form for likestilling med de standardiserte heteroseksuelle kjønnsrollene (Burke, 2000). Begrepet butch bruktes om lesbiske kvinner som uttrykte mandighet, som kledde seg i

tradisjonelt mannlige klær, mens femme var lesbiske kvinner som uttrykte femininitet gjennom typiske kvinnelige klær (Bailey et al., 1997; Burke, 2000; Landsforeningen for lesbiske, homofile, bifile og transpersoner, 2011). I dag blir butch- og femmerollene til en viss grad fortsatt brukt som merkelapper, men de er mer fleksible og knyttes i tillegg til kvinners valg av klær og opptreden, også til stereotypiske manns- og kvinneyrker. Rollene endrer seg i forhold til humør og situasjoner, og gjør atferden og rolletilhørigheten til noe foranderlig (Bailey et al., 1997; Burke, 2000).

Kurtise er tradisjonelt sett styrt av kjønnsroller hvor mannen og kvinnen utfyller hverandre komplementært og har hvert sitt sett av forventninger til hverandre. Ved sjekking på utesteder er det ofte øyekontakt som blir brukt for å oppnå den første kontakten (Træen & Hovland, 1998). Kvinnen viser seg tilgjengelig for mannen, ved for eksempel å stille seg alene ved baren. Neste trekk er det ment at mannen skal utføre. Det forventes at han skal ta kontakt med kvinnen. Han kan kjøpe henne en drink, eller ta direkte kontakt ved å gå bort og snakke med henne. Deretter er det kvinnen som har regien ved at hun bekrefter eller avviser mannens utspill. Ved bekreftelse kan kontakten utarte seg til fysisk berøring og forhandlinger om hva som skal skje videre (Træen & Hovland, 1998). Disse studiene viser at det fortsatt er de tradisjonelle kjønns mønstrene som regjerer i sjekkingen. Så hvordan ser da sjekkeforløpet ut når det er to av samme kjønn som forhandler sammen? Hvordan opptrer man innenfor homoseksuelle skripts, hvilke roller inntar man, og hvilke forventninger hviler på disse rollene? Denne studien utforsker disse spørsmålene.

Internett som arena for sjekking

Internett ble allment tilgjengelig først i 1994 (Daneback, 2008). I starten ble internett sett på som en upersonlig virtuell verden, hvor det var mulig å danne seg en ny identitet og rolle, og utføre en atferd ulik den til hverdags (Eriksson, 2009). Nå, 20 år etter, har bruken utviklet seg og vi vet mer om internett som sosial arena. Det er fortsatt mulig å opptre

anonymt, i en rolle ulik seg selv, men internett er blitt en stor del av hverdagen og anvendelsen er blitt mer hverdagslig. Med dette synes også behovet for å danne seg en fiktiv rollefigur å ha blitt mindre. Tilbudet og aktivitetene på internett har økt, deriblant flørting og søk etter partner (Daneback, 2008; Eriksson, 2009).

Noe av årsaken til at internett er blitt en populær arena for søk etter partner, forklarte Cooper (1998) i det han kalte "The triple A engine". "The triple A engine" besto av tre komponenter; tilgjengelighet, rimelighet, og anonymitet (access, affordability, og anonymity). Tilgjengelighet refererer til hvor enkelt det er blitt å benytte seg av internett. Det er mulig å logge seg inn fra omtrent overalt; hjemme, på jobb, og på mange offentlige steder. Bruk av internett er nå integrert i hverdagen (Cooper, 1998; Eriksson, 2009). I tillegg stenger aldri internett, adgangen er uavhengig av tid og sted. Det er også enkelt å finne det en søker. Med dette er produkter og personer alltid tilgjengelige. Med flere millioner brukere er det alltid noen å snakke med. Rimelighet er en økonomisk konstruksjon med tanke på størrelsen og tilgjengeligheten nettet presenterer. Med det omfanget av produkter og tjenester som er å få tak i, er mange av tilbudene og tjenestene rimelige i bruk. En stor del av tjenestene er i tillegg gratis å benytte seg av. Internett er en scene som gjør det mulig å opptre anonymt. Anonymiteten oppleves som befriende og lokker fram et ønske om eksperimentering som føles vanskelig å utfordre utenfor nettet. Følelsen av anonymitet gjør det lettere blant annet å snakke om sitt eget sexliv, stille spørsmål, dele bekymringer, og fantasier (Cooper, 1998).

I ettertid er Triple-A modellen blitt utvidet med to nye A-er: akseptabilitet (Acceptability) (King, 1999) og tilnærming (Approximation) (Ross & Kauth, 2002). Med flere som har tilgang til internett og generelt mer bruk av nettet, har aksepten for hva internett brukes til også økt. Bruk av internett for søk etter partner er blant aktivitetene som er blitt mer utbredt og med det også mer akseptert. Det gir muligheter for tilnærming til nye roller og aktiviteter som ikke er lett å utforske utenfor nettet. For eksempel homofile og lesbiske som

enten ikke våger, eller som av geografiske årsaker har vanskeligheter for å treffe seksuelle partnere, vil internett med sin anonymitet, tilgang, og rimelighet være både befriende og nyttig. En usikker seksuell identitet kan for eksempel utfordres gjennom erotiske nettsider. Tilnærming ved bruk av fiktive rollefigurer, eller det å ha cybersex, kan gi en erfaring med psykologisk medvirkning uten å faktisk ha fysisk sex med en annen (King, 1999; Ross & Kauth, 2002; Tikkanen & Ross, 2000).

Geografisk og fysisk nærhet var tidligere en av de mest sentrale faktorene for at to personer skulle involvere seg i hverandre (Cooper, 1998). Internett gjør at dette ikke lenger er nødvendig. Med dette endres hele det tradisjonelle settet med geografisk og fysisk nærhet som en av de viktigste betingelsene for å oppnå kontakt. Måten en møter folk på over internett snur opp ned på det å tilknytte seg til et annet menneske. De fleste er vant til å treffe folk i samme fysiske rom for så å bli kjent med dem. I den virtuelle verdenen kan man bli kjent først, og deretter velge om man ønsker å treffes (Cooper, 1998). Det er mulig å møte og utvikle forhold over internett på to måter. Ene er å benytte internett som et hjelpemiddel for søk etter partner (bruk av datingsider). Den andre måten er å komme over en potensiell partner tilfeldig gjennom andre aktiviteter på nettet (Cooper, 1998).

Internett innbyr til lek med identiteter, til å skape seg både en og flere identiteter (Eriksson, 2009). Normer og regler for atferd som en ellers forholder seg til kan en lettere gå bort fra på internett. Nettprofilene som blir opprettet er for de fleste et bilde av den personen de opplever seg selv som og den de ønsker å framstå som (Eriksson, 2009). Profilene er ved hjelp av tekst, foto, og eventuelt video, virtuelle kropper som forklarer og uttrykker hvem personen offline oppfatter seg som. Felles for de fleste er at de positive egenskapene framheves, og de negative nedtones, i den hensikt å øke egen attraktivitet (Eriksson, 2009).

Presentasjoner på internettscenen kan sammenlignes med opptredener på teaterscenen. Goffman (1959) sammenlignet selvpresentasjoner i hverdagen med teaterforestillinger, hvor

utøver spiller en rolle på scenen foran publikum, såkalt "frontstage" (på scenen), for deretter å trekke seg tilbake, "backstage" (bak scenen), til en ikke-spillende rolle. Utøveren er den som presenterer seg selv, og presentasjonene endrer seg etter situasjonen. På teaterscenen vil rollene endre seg etter hvilket stykke som spilles, i hverdagen vil personers atferd endre seg etter om de for eksempel er på jobb, eller på en privat sammenkomst, og publikum er da folk man har rundt seg. Atferden justeres i forhold til settingen den skal utøves i. I følge Goffman (1959) kan man derfor se på livet som et rollespill. Utøver kan bekle den rollen som er ønskelig når og hvor den selv vil. Bak scenen defineres som et sted hvor utøveren kan trekke seg tilbake og slappe av. Her kan aktøren avkle seg rollen, vurdere sin opptreden, og gjøre seg klar for neste. Daneback (2008) sammenlignet avstanden det er mellom frontstage og backstage med den fysiske distansen aktørene har på internettscenen. Å opptre på scenen det samme som å ta den rollen som utøves på internett, mens bak scenen er den rollen som en innehar hjemme, bak dataskjermen. Distansen mellom de to scenene gjør det lettere å blant annet skape rollefigurer og for eksempel å avslå uønskede invitasjoner fra andre personer (Daneback, 2008).

Over internett fungerer ikke den fysiske kroppen som en direkte bærer av mening (Eriksson, 2009). Den kroppen som presenteres over nettet er en tekstbasert representasjon av den fysiske kroppen, og dermed er det et høyt kontrollert bilde som presenteres. Hvordan kroppen presenteres på internett kan forstås som en kontrollert og idealisert kropp som den personen antagelig ønsker seg, eller anser å ha. Det individet fokuserer på i sin presentasjon av seg selv, viser hva han eller hun ser på som betydningsfulle karakteristikk ved seg selv og sin kropp (Eriksson, 2009). Studier av Eriksson (2009) har vist at kvinner fokuserer mer på sin egen kropp, sammenligner kroppen sin med andres kropp, og gir seg selv minuspoeng for feil og skavanker. Menn fokuserer heller på andres kropper enn sine egne. Mannen presenterte ikke seg selv på en måte som gjorde at han "mistet kontroll" over sin egen kropp.

Dette ble tolket som at mannen er mer restriktiv i forhold til å beholde kontrollen over seg selv i det offentlige rom. Menn og kvinner opptrer og behandles forskjellig i det offentlige rom. Kvinner tenderer til å være objekt mer enn subjekt, og menn tenderer til å være subjekt mer enn objekt. Kvinnen definerer seg selv gjennom kroppen. Kvinnekroppen er også den kroppen som presenteres hyppigst i media (Eriksson, 2009). Det finnes regler for hvordan kroppen skal og ikke skal presenteres for allmennheten. Sosiale arenaer på internett er offentlige rom. Likevel velger kvinner å legge frem mye privat informasjon om sin egen kropp på internett (Eriksson, 2009).

Selvregulert selvpresentasjon er en av de største utfordringene med sjekking på internett. Kroppslig informasjon så vel som seksuelle preferanser deles skriftlig mellom aktørene, og inntrykkene vil oppstå på grunnlag av disse tekstlige presentasjonene (Shaw, 1997). Som Eriksson (2009) poengterte er selvpresentationene kraftig regulert til egen fordel. Dette viser at relasjonsbygging over internett kan være utfordrende, både med tanke på hvordan aktørene fremstår og hvordan kommunikasjonen fungerer. I forhold til ansikt til ansikt kontakt opplever mange nettbasert kontakt som fattigere, mindre involverende, og mindre personlig (Shaw, 1997). Kommunikasjonen vil være snevrere fordi det ikke blir overført visuell informasjon som kroppsspråk, ansiktsuttrykk, og toneendringer, som kan forsterke ord og meninger. Til gjengjeld finnes det bokstaver, tall og symboler som til en viss grad kan erstatte disse visuelle signalene. Setninger kan detaljert beskrive atferd, og emosjoner kan vises med for eksempel symboler eller stor skrift (Shaw, 1997).

Ved bruk av internett som arena for seksuelle formål, var tilgang til porno og søk etter partner de mest brukte tjenestene (Cooper, Månsson, Daneback, Tikkanen, & Ross, 2003). For menn var pornografikonsumpsjon den mest prioriterte aktiviteten, mens flørting var prioritert som nummer to. For kvinner var flørting den aktiviteten som ble utført oftest, mens opprettholdelse av kontakt med kjæreste eller sexpartner var den mest foretrukne aktiviteten.

Det var nesten like mange menn som kvinner som deltok i flørting over nettet, både i forhold til hyppighet og prioritert aktivitet (Cooper et al; 2003).

Daneback (2008) sammenlignet de som hadde funnet sin partner over internett med de som ikke hadde det. Det viste seg ikke å være noen store sosiodemografiske forskjeller mellom de to gruppene. Det kan bety at internett er blitt en del av hverdagen, og at folk ikke skiller seg ut ifra det øvrige hverdagslivet i forhold til hvordan de har møtt sin partner (Daneback, 2008). Hvem som søkte partner over internett varierte i forhold til blant annet alder og seksuell orientering. De over 25 år brukte internett mer til søk etter partner enn hva de mellom 18 og 24 år gjorde. Dette kan sees i sammenheng med at de yngre bruker internett generelt mer enn hva eldre gjør. Det er over fem ganger så stor sannsynlighet for at et homoseksuelt par har møtt hverandre over internett i forhold til et heterofilt par (Cooper et al., 2003; Daneback, 2008).

Det homofile sjekkeskriptet

Norske undersøkelser viser at det har vært en jevn økning i positive holdninger til homofile og lesbiske fra tidlig 1980-tallet og fram til i dag. For 30 år siden var flesteparten av befolkningen negativ til homofile og lesbiske, mens i dag uttrykker over halvparten av de spurte positivitet til homoseksuelle og deres rettigheter (Anderssen & Slåtten, 2008). Det norske samfunnet er fortsatt heteronormativt, med mange som ikke aksepterer homofile og lesbiske, men likekjønnsforholdene har de siste årene fått mer respekt og blitt gradvis mer og mer likestilt med de heterofile forholdene (Anderssen & Slåtten, 2008). Homofile og lesbiske får gradvis større aksept i det norske samfunn, med de rettigheter og muligheter det gir. Hvordan samfunnet håndterer denne gruppen mennesker sier også noe om hvordan de kan agere og utfolde seg, som igjen påvirker deres forhold til å søke etter partner.

Klinkenberg og Rose (1994) fokuserte i sine studier på kulturelle og interpersonlige skripts for homofile menn og lesbiske kvinner på det første stevnemøtet. Resultatene fra disse

tidlige studiene viste tydelige paralleller med heteroseksuelle stevnemøter. Klassiske og tradisjonelle kjønnsforskjeller, som for eksempel at mannens fokus var på seksuell kontakt, mens kvinnens fokus var på intimitet og emosjoner, ble registrert. Likevel ble det ikke oppdaget tydelige kjønnsroller innenfor parene. Organiseringen av møtet, samtalene, og initiativet til fysisk kontakt var jevnt fordelt mellom aktørene. De vekslet i å ta føringen i forhandlingsprosessen. Det ble spekulert i om denne fordelingen ble tvunget fram av mangel på avklarte roller (Klinkenberg & Rose, 1994).

Sjekkeforløpet blant norske homofile menn og lesbiske kvinner finnes det fortsatt lite litteratur på.

Homofiles bruk av internett til sex og kjærighet

Homoseksuelle, spesielt homofile menn, var blant de første som tok i bruk internett til seksuelle formål (for eksempel flørting, søk etter partner, lese og/ eller se porno, kjøpe sexleketøy, informasjonssøk, med mer). Internett utvidet deres sosioseksuelle liv med et eget fellesskap utenfor den marginaliserte heteroseksuelle verdenen, hvor selvrealisering, felles interesser og følelser, ble dannet. Det ble en arena hvor det ble lettere å komme ut av skapet (Burke, 2000; Daneback, Månsson, & Ross, 2007; Daneback, 2008; Tikkanen & Ross, 2000).

For ti år siden var bruk av internett for søk etter partner mest utbredt blant homoseksuelle som bodde utenfor de store byene (Ross & Kauth, 2002; Tikkanen & Ross, 2000). Nyere studier av Daneback (2008) viser at dette har jevnet seg ut. Det er vel så utbredt i storbyene, som på mindre steder.

Tidligere studier gjort av Shaw (1997) viste at blant de homofile mennene som brukte internett for søk etter partner var det både sporadiske brukere av internett, så vel som avhengige nettbrukere. Mens noen så på nettdating som ren underholdning, hadde andre aktiviteten som en nødvendig del i sin prosess med identitetsdannelse og offentliggjøring av sin seksuelle legning (Shaw, 1997). Datingsidene ble brukt forskjellig, men det var også flere

fellestrekk blant de homofile brukerne. De fleste var introdusert til nettsiden gjennom bekjente. Flesteparten ønsket å bruke nettet til å møte andre homofile menn, og de så på datingsidene som det eneste alternativet til sjekking på utesteder. Bilder ble foretrukket utvekslet før et treff, og det var enighet om at utseendet betydde mye. De aller fleste hadde ansikt til ansikt møte som det endelige målet. Hva folk forventet av møtet var forskjellig. Noen ville bare treffe andre homofile, og få nye venner. Noen så på det som en mulighet til å ha sex. Mens for andre igjen var det en start på et romantisk forhold (Shaw, 1997). Siden dette er en gammel studie kan det spekuleres i om det er det samme mønsteret i nettbruken i dag. Som nevnt tidligere er bruken av internett blitt mer normalisert, og det vil derfor være andre måter å blant annet tilnærme seg sjekkesidene på.

Forskningsspørsmål

Formålet med studien er ved hjelp av kvalitative metoder å identifisere ulike sjekkeskript på internett for homofile menn og lesbiske kvinner. Hvordan er de seksuelle spillereglene like og ulike for homofile og lesbiske på internettscenen? Hvilke følelser produseres som resultat av kontekstene hos de som sjekker?

Metode

Innenfor en sosialkonstruksjonistisk forskningstradisjon, der atferd og kjønnsroller sees som sosialt bestemt, rettes søkelyset i denne studien på sjekking på internett blant homofile menn og lesbiske kvinner. Mens en kvantitativ studie kan sies å bidra til kunnskap om hva som karakteriserer ulike sosiale grupper, kan en kvalitativ studie bidra til kunnskap om hvordan virkeligheten struktureres, formes og opprettholdes innenfor ulike sosiale grupper. Ved hjelp av semistrukturerte intervju på internett (chat), så vel som ansikt til ansikt intervjuer, ble det utforsket hvordan lesbiske kvinner og homofile menn oppfatter, beskriver, og tolker sine handlinger og erfaringer på internettsenen. Den kvalitative tilnærmingen gir muligheter til å få en dypere og bredere forståelse av meninger, tanker, og holdninger bak hendelser og atferd til hvert enkelt individ, enn hva en kvantitativ tilnærming gjør.

Det teoretiske grunnlaget for metoden er basert på narrativ fenomenologi, som beskrevet i Creswell (2007). Narrativ metode handler om å samle informasjon fra en eller flere individer, kronologisk rapportere deres erfaringer og historier, og meningene bak deres atferd. Informantenes historier skal analyseres, for så å gjenfortelles på en meningsfull måte. Gjenfortelling er prosessen med å reorganisere fortellinger i en generell ramme. En ramme bestående av samlede historier, som er analysert for nøkkelementer i historien som tid, sted, plot, og scene. Videre er fortellingene gjenskrevet for å plassere dem innenfor en kronologisk sekvens. Under gjenfortellingen samles det linker mellom ideene. Sammen dannes det en gjenfortelling som kan reflekteres tilbake til flesteparten av informantene (Creswell, 2007).

Utvalg

I en kvalitativ studie hvor man søker kunnskap om hvordan mennesker oppfatter og skaper sine virkeligheter, og ikke å regne ut gjennomsnittstall, er ikke antall informanter det som bærer studiet, men hvor mye informasjon hver enkelt har å bidra med. For å kunne diskutere hvordan seksuelle sjekkemønstre formes og opprettholdes av de valgte gruppene var

de 14 som har deltatt på prosjektet tilstrekkelig. Informantene har alle bidratt med sine unike historier, og sammen har de sett kategoriene på en tilfredsstillende måte.

For å rekruttere informanter ble det lagt ut annonse på internettsiden www.gaysir.no, som er den største norske nettsiden og møteplassen for homofile og andre skeive. Skeive er et begrep som ofte brukes av og om de som bryter med normer om kjønn og seksualitet. Begrepet brukes både av de som definerer seg som homofile og de som ikke ønsker å definere seg innenfor en bestemt kategori (Landsforeningen for lesbiske, homofile, bifile og transpersoner, 2011). Annonsen ble lagt ut med bruk av en datingprofil hvor det ble opplyst om prosjektet, hvem som sto bak, og hva formålet med prosjektet var. Interesserte ble bedt om å ta kontakt hvis de ønsket å delta som informanter, eller bare ønsket mer informasjon om studiet. På denne måten ble 12 av respondentene rekruttert. De resterende to ble vervet gjennom snøballmetoden.

Intervjuer ble gjennomført både over internett (chat), og ansikt til ansikt. Det ble søkt etter deltakere fra hele landet. Innledningsvis var det flere fra sør i landet som meldte sin interesse. Det fremkom i annonsen at informanter i Tromsø-området var ønskelig å intervju ansikt til ansikt, men at de kunne velge å ta intervjuet over internett hvis de ønsket det. I alt ble åtte intervjuet over internett (chat), og seks ansikt til ansikt. Sistnevnte intervjuer ble utført i et grupperom på universitetet i Tromsø. Kjønnfordelingen var fem menn og ni kvinner, i alderen fra 20 til 59 år, og gjennomsnittsalderen på informantene var 32,8 år. Halvparten av deltakerne var single på intervjutidspunktet. Resterende var i forhold (kjæreste, forlovet, og eller samboer), en mann var gift med en mann, og en mann var gift med en kvinne. Sistnevnte brukte internett for å komme i kontakt med menn for sextreff. Foruten mannen som var gift med en kvinne hadde alle truffet sin nåværende partner over internett.

Prosedyre

Intervjuprosessen. Intervjuene ble gjennomført etter en åpen intervjuguide. For å kvalitetssikre samtalene var det satt opp relevante oppfølgingsspørsmål under hvert hovedspørsmål. Intervjuene varte fra 30 minutter til 2 timer. Lengden på intervjuene ble regulert i forhold til hvor mye informasjon respondentene hadde å bidra med. I intervjuet ble deltakerne bedt om å fortelle tre narrativer: den siste gangen de sjekket på internett, den mest positive, og den mest negative erfaringen de hadde med nettdating. Alle intervjuene ble utført av forfatteren. Det var ingen andre til stede under intervjuene. Deltakerne ble under rekrutteringen opplyst om konfidensialitet og anonymisering av samtalen. For intervjuene som ble utført over internett ble informasjonsskriv og samtykkeerklæring sendt over e-post. I ansikt til ansikt intervjuene ble det opplyst både muntlig og skriftlig at dataene ikke vil inneholde personlig informasjon, at alt vil anonymiseres. Det ble opplyst om at de kunne trekke seg når som helst, uten å oppgi grunn, samt at det var frivillig å svare på spørsmålene. De ble bedt om å lese informasjonsskrivet, så signere samtykkeerklæringen før intervjuet startet. Det var ingen som ønsket å trekke seg etter at de hadde møtt opp til intervjuet. Intervjuene ble tatt opp på lydbånd med bruk av digital båndopptaker. Etter intervjuene ble lydbåndet lagret på egen eksternt lagringsdisk.

Intervjuene på chat foregikk med direktemeldinger på programmene Windows Live Messenger og Skype. Disse programmene inneholder en samling internett-tjenester fra henholdsvis selskapet Microsoft (microsoft.com), og Skype Technologies S.A. (skype.com), deriblant mulighet for å sende direktemeldinger. Hvilket program som ble brukt ble bestemt ut ifra hvilket program respondentene hadde installert på sin datamaskin. Tidspunkt for intervjuene ble avtalt gjennom meldinger på nettsiden www.gaysir.no, som er siden hvor deltakerne ble rekruttert fra. Der ble det utvekslet e-postadresser for oversendelse av informasjonsskriv og samtykkeerklæring. Erklæringen ble returnert utfylt før intervjuet

startet. Forfatter opprettet en egen e-postadresse for bruk til prosjektet. Informantenes e-postadresser ble lagt til forfatterens chatteprogram på avtalt tidspunkt. Forfatter kontaktet deltaker med direkte melding, som la til forfatter på sitt chatteprogram. I intervjuet ble deltakerne registrert med fiktive navn. Intervjuene ble lagret på en egen ekstern lagringsdisk, mens samtykkeerklæringene ble lagret på en annen ekstern lagringsdisk. Med dette kunne ingen intervju spores tilbake til enkeltpersoner. Hver informant sin e-postadresse og mailkorrespondanse ble slettet umiddelbart etter at intervjuet var avsluttet.

Intervjuer opplevde at informantene kjente seg komfortable i intervjusituasjonen, og det virket som at de våget å være ærlige og åpne om sine erfaringer og tanker. Det var spesielt i intervjuene ansikt til ansikt at dette kunne merkes. I ansikt til ansikt intervjuene startet samtalen litt forsiktig, for så å utvikle seg til å bli mer trygg og åpen etterhvert. Forfatter fokuserte på å skape tillit, og at informantene følte trygghet i å delta i prosjektet.

De aller fleste informantene uttrykte glede over å delta i prosjektet, uttrykte at tema var viktig. De uttrykte at de hadde en egeninteresse av å delta. Noen ønsket å delta for å få formidlet og belyst hvor utfordrende det er å være på søk etter kjæreste som homoseksuell. Som for eksempel å møte fordommer, eller å håndtere uhøflige avvisninger fra heteroseksuelle aktører.

Transkribering. Transkriberingen av intervjuene ble utført av forfatter fortløpende etter hvert intervju. Intervjuene over internett (chat) ble beholdt ordrett, med små justeringer i forhold til tegn og symboler, små stemningssymboler som bare fungerer i chatteprogram. Dette ble gjort for å gjøre teksten mer lesbar og oversiktlig. Lydopptakene ble transkribert ordrett, på dialekt, og med enkelte stemningsbeskrivelser hvor det føles relevant for innholdet i samtalen.

Etter transkribering viste det seg at intervjuene over internett (chat) var betydelig kortere enn intervjuene ansikt til ansikt. Årsaken til det er at en skriftlig samtale (chat) tar

lengre tid, og at svarere informantene ga var mer kompakte. For intervjuer var det vanskelig og tidkrevende å stille alle underspørsmål på samme måte som i ansikt til ansikt intervjuene. I en ansikt til ansikt situasjon flyter samtalen lettere, og spørsmål blir derfor lettere både å stille og besvare.

Intervjuene ble transkriberte på dialekt, men av hensyn til lesbarhet er sitatene som brukes i resultat og diskusjon blitt redigert til bokmål. Sitatene er redigert slik at mening ikke går tapt i oversettelsen fra dialekt til bokmål.

Dataanalyse. De transkriberte intervjuene ble analysert i samsvar med prinsipper fra Creswell (2007), som beskrevet tidligere. Analyseprosessen startet med gjentatte gjennomlesninger av intervjuene. Datamaterialet ble kodet, redusert, og organisert. Det ble vekslet mellom materialets helhet og deler. Det ble prøvd å fange opp essensen i meningsenhetene hos hver informant, hvorpå deltakernes egne ord ble sammenfattet til hovedtemaer. Videre ble likheter fra alle deltakernes historier summert opp i felles kategorier. Nøkkelelementer i historiene, som tid, sted, plot, og scene, ble analysert og reorganisert inn i en samlet ramme. Gjenfortellingene som er skapt, kan reflekteres tilbake til flesteparten av informantene. Datamaterialet ble tolket i lys av teoretisk forståelse.

Prosjektet og analyseprosessen er utformet og gjennomført for å ivareta kravene om validitet og reliabilitet. Validitet angir gyldighet, om undersøkelsesmetoden undersøker og gir svar på det den skal. For å sikre korrekt oppfatning og forståelse ble det praktisert oppklarende og utdypende spørsmål i samtalene. Analyseprosessen er utformet og gjennomført med kritiske øyne. Materialet er gjennomgått flere ganger (viser til beskrivelser lenger opp). Reliabilitet impliserer en konsistent og gjentakbar fremgangsmåte på prosjektet. Kvalitative forskningsintervju preges av den som intervjuer og den som intervjues. Dette unike samarbeidet vil til en viss grad ikke være direkte gjentakbart, men selve fremgangsmåten vil være mulig å etterprøve og sammenligne. Metodedelen i denne studien

inneholder en presis gjennomgang av fremgangsmåten, og det vil derfor være mulig å gjennomføre lignende intervju. Alle analyser og beslutninger er utført av forfatter.

I kvalitative studier finnes det alltid et spørsmål om generaliserbarhet. Den kvalitative metoden gjør det mulig å diskutere hvordan seksuelle sjekke mønstre formes og opprettholdes de valgte gruppene. Det vil være mulig å se tendenser og spekulere om disse er representativ for de aktuelle gruppene.

Etiske betraktninger. Prosjektet er forelagt og tilrådd av Regionale komiteer for medisinsk og helsefaglig forskningsetikk (REK), og Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS.

Respondentenes personvern og rettigheter er ivaretatt på best mulig måte. Detaljert beskrivelse ble oppgitt under avsnittet prosedyre. Alle informantene mottok informasjonsskriv før endelig avtale om deltakelse ble inngått. Det var tre potensielle informanter som trakk sitt ønske om å delta på grunn av samtykkeerklæringen. De ønsket ikke å oppgi sine navn, bare delta anonymt over internett (chat). For informasjonsskriv og samtykkeerklæring, se vedlegg 1 og 2.

Nettstedet www.gaysir.no, hvor deltakerne ble rekruttert fra, har ingen videre tilknytning til prosjektet utover at det ble benyttet som rekrutteringsbase. Ansvarlig for nettstedet ble for ordens skyld informert om prosjektet på forhånd.

Forfatterens rolle. I en kvalitativ studie hvor forfatter er forskningsverktøyet kreves det mellommenneskelig samtaleerfaring og kompetanse for å ivareta informantene på best mulig måte, samtidig som datainnsamlingen blir tilfredsstillende.

Forskerens forståelse og holdninger vil i en kvalitativ undersøkelse kunne påvirke intervjuet, hvordan og hvilke spørsmål som blir spurt. En virkelighet kan beskrives og forstås ut fra ulike perspektiver, og det vil være viktig hvor forskeren selv står i forhold til tema og informanter. I denne studien har forskeren egne erfaringer med nettdating. Forskeren innehar

derfor en kunnskap som gjorde det lettere å sette seg inn i historiene til deltakerne, og å kunne møte informantene på en forståelig måte. Det er forskerens inntrykk at informantene følte trygghet og tillit i samtalen.

APA stilen er ikke optimal for kvalitative studier når det kommer til presentasjon av resultater og diskusjon. Det er derfor gjort et avvik fra retningslinjene i neste kapittel.

Resultat og Diskusjon

Innledningsvis i dette kapitlet vil jeg forklare hvordan datingsider på internett fungerer, ettersom informanter refererer til flere av disse funksjonene i intervjuene.

Hvordan fungerer en datingside på internett?

En datingside på internett fungerer på den måten at hver enkelt oppretter sin egen profil hvor de presenterer seg selv. Hvor mye og hvilken informasjon som deles bestemmes individuelt. De fleste nettsidene har minstekrav hvor det må oppføres e-postadresse, alder, og kjønn for å kunne bli medlem. Utover dette kan alt annet deles hvis ønskelig, som hårfarge, kroppshøyde og fason, interesser, familie, reiser og eiendeler, og/eller seksuelle preferanser. Når en profil er logget inn med brukernavn og passord har brukeren tilgang til å kunne kontakte andre profiler. Det er mulig å søke opp profiler etter blant annet kjønn, alder, bosted, seksuell orientering, og så videre.

På de fleste datingsidene på internett er det gratis å opprette en profil, men gratis medlemskap gir kun begrenset aksess til tjenestene. For å kunne benytte alle funksjonene på nettsidene koster det penger.

Noen datingsider har funksjoner som kalles blinking, og noe som kalles sjekkeleken (se www.gaysir.no). Blinking er en måte å vise interesse på uten å måtte sende en tekstmelding i innboksen. Det er et symbol med et ansikt som blunker. Det er mulig å legge ved en kort hilsen i tillegg. Den samme funksjonen kan man finne på forskjellige datingsider, med forskjellige symboler. Sjekkeleken er en funksjon hvor brukerne kan legge ut bilder av seg selv sammen med en lenke til profilen deres. Der kan brukere av tjenesten markere hverandre som interessante eller ikke, og dersom den man har markert som interessant, har gjort det samme tilbake, kommer det et varsel om treff. Da er det opp til hver enkelt om de vil ta nærmere kontakt med den de fikk som treff.

Noen sjekkesider, som brukes av både homofile og heterofile, har personlighetstester og relasjonstester som skal hjelpe til å finne den perfekte partner (se www.matchaffinity.no, www.q500.no, www.match.no). Testene inneholder en mengde spørsmål som fylles ut. Basert på svarene dannes det en unik personlighetsprofil. Denne profilen kobles opp mot personlighetsprofiler som andre har laget, og viser forslag på hvem du passer best sammen med. Det er ikke alle sjekkesidene som har denne funksjonen.

Når det er opprettet en datingprofil har hver enkelt sin egen oversiktsside hvor det hele tiden kommer oppdatert informasjon om hvem som har sett på profilen din, om du har fått meldinger i innboksen, eller mottatt symboler, som for eksempel blunk. Hvis du har utført en personlighetstest vil det på denne siden komme daglige forslag til eventuelle partnere som matcher ens egen profil. Funksjonen som viser hvem som har besøkt profilsiden din er også en måte å antyde interesse på. Et (eller flere) besøk på profilsiden kan være utgangspunktet til at aktørene kan oppleve det legitimt å sende en tekstmelding til vedkommende.

Statusoppdatering er en funksjon hvor hver enkelt kan legge inn løpende oppdatert informasjon. Denne statusmeldingen vil være synlig for alle som er inne på siden som viser hvem som er pålogget der og da. Statusoppdateringen kan for eksempel være hva de gjør i skrivende stund, hvilken humørstemning de er i, eller at de søker sextreff for kvelden.

Det eksisterer mange forskjellige sjekkesider på internett og de aller fleste har forskjellige funksjoner og tjenester som brukerne kan benytte seg av. Det som er nevnt over her er noen av de funksjonene man kan finne på disse sidene.

Nøkkelinformanter

Mari (24 år) fant sin samboer, Hanne, på internett. Informanten sa i intervjuet at hun oppfatter seg selv som maskulin. Under samtalen fikk forfatter inntrykk av at Mari var en selvsikker og utadvendt kvinne. Dette er basert på hvordan hun presenterte seg selv og uttrykte seg i sine svar. Møtet med Hanne var siste gangen Mari brukte internett for

forhandlinger om kjærlighet. Mari sier at hun den gang egentlig ikke var på nettet for å søke etter en partner, men at hun ble så betatt av Hanne under chatten at hun måtte treffe henne.

Her er Maris historie:

- Kan du fortelle meg om den siste gangen du sjekket på nett?
Det var med samboeren min. Vi blunket til hverandre og så startet praten.
- Hvor lenge siden er det?
Oktober i fjor.
- Ok. Hvem blunket først?
Jeg var egentlig ikke ute etter noe, men etter seks timer på msn var jeg betatt. Sju dager etter vi blunket så møttes vi. Jeg blunket først. Hun var på min profil først.
- Så koselig. Bodde dere langt fra hverandre?
Det man kan kalle full klaff! Litt. 1,5 time med bil.
- Ok, det er jo ikke så ille.
Nei, ikke egentlig.
- Husker du hva du syntes om profilen hennes? Hvordan hun presenterte seg selv?
Den var artig. Jeg husker at jeg hadde vært innom der fire-fem måneder tidligere, kjente igjen bildene. Hun virket som ei bra jente.
- Hva var det med henne som gjorde at du ble interessert? Du skrev at du ble betatt etter en stund på MSN?
Første interesse punkt kom allerede da jeg så at hun kunne tegnspråk. Jeg kjente da noen døve. Når vi satt på msn med kamera så smilte hun og jeg smeltet. Satt og smilte i seks timer i strekk. Rimelig sliten i smilemuskelen dagen etter.
- He he.
Vi pratet veldig lett sammen. Om alt. Føltet som vi hadde kjent hverandre i årevis.
- Det er alltid bra. Var du opptatt av hvordan hun så ut? Hva betydde mest for deg - bilde eller hvordan hun var i teksten?
Teksten var artig og hun var søt på bildet. Vinn vinn situasjon, men jeg er nok litt overfladisk og legg vekt på at hun er nydelig. Men så har hun en nydelig personlighet også da. Hadde hun vært stygg, hadde vi ikke vært kjærester den dag i dag. For å si det sånn.
- Jeg skjønner. Opplever du henne som maskulin eller feminin?
Feminin, noe som senere skulle vise seg og ikke helt stemme. Hun går like mye i baggybukse som kjole.
- Du ble lurt. He he..

Ha ha ha jeg vet. Men det var verdt det.

- He he. Hvem var mest frampå av dere to i starten, på internett altså?
Hun, de første dagene på datingsiden. Jeg hadde litt å slite med de dagene så jeg hadde ikke overskudd til å finne på ting å spørre om og så videre. Men når vi kom på MSN så stilte vi ganske likt. Kanskje jeg våknet litt mer og tok overtaket?! Men hun tok initiativet til å ringe første gangen. Hun er ikke akkurat en reddhare.
- Ok, bra. Er du alltid sånn, eller oppførte du deg annerledes overfor henne?
Jeg er bestandig meg selv, i alle sammenhenger.
- Dere snakket først på datingsiden, så på MSN, neste telefon, så møttes dere? Hvem var det som tok initiativ til å treffes? Og ble det bestemt over telefon?
Trur det var jeg. Jeg hadde bil og skulle til byen hun bodde i, så jeg sa vi kunne møtes. Det ble vel å merke framskyndt to uker og endte med at jeg ble en uke hos henne, ikke bare møttes på kafé. Vi var som et gammelt ektepar med hvit stakitt og hytte på fjellet etter to dager på telefon. Det man kaller full klaff (smiler).
- He he koselig. Husker du hva du følte før dere møttes? Var du nervøs, tvilte du, hadde du lyst å snu på veien, eller bare gledet du deg?
Skrekkblandet fryd. Jeg ble sittende i bilkø så jeg ble forsinket, veldig nervøs og det fløy sommerfugler på størrelse med flodhester i magen min.
- Oh herlig. Slitsomt, men herlig.
Mhm. Ble bedre når vi fikk parkert bilen og satt og ventet på t-banen ute i sola. Vi var nyforelskede tenåringer igjen (smiler).
- Dere bodde sammen den uka?
Ja, jeg bodde hos henne. Det var egentlig meningen at jeg skulle sove hos ei venninne, men når vi kom inn døra gikk vi ikke ut igjen før vi måtte.
- Okei. Etter den uka, fortsatte dere kontakten over telefon, eller internett? Ble dere kjærester over kort tid?
Vi hadde daglig telefonkontakt og jeg var tilbake hos henne etter fire-fem dager og ble der i fire-fem dager igjen. Sånn holdt vi på noen uker før jeg flyttet inn hos henne. Jeg hadde fortsatt leiligheten min i noen måneder, men jeg var aldri der.
- Ok. Så hele denne prosessen gikk raskt og grei. Har du noen tanker rundt dette med dere, måten dere møttes på, at det ble som det ble?
Det gikk fort ja, men lesber er jo kjent for å være forlovet på andre date, ikke det at vi er det! Bare så det er sagt! Jeg er ikke en langdistanse forhold person. Har hatt samboer tidligere i 6 år så vet hva det går ut på. Når vi var så sikker som vi var så hoppet vi heller i det med begge ben. Hvis det ikke gikk så hadde jeg leiligheten min. Men heldigvis gikk det og nå har vi skaffet oss ny, større leilighet.

Ethvert sjekkeforløp kan sees som en forhandlingsprosess, det være seg for kjærlighet og/eller sex, der deltakerne bekrefter eller avviser de initiativ som fremmes av aktørene.

Forhandlingene til kvinnene og mennene ser i hovedtrekk like ut. De største forskjellene i sjekkeforløpene i denne studien syntes å være hvilke forventninger som aktørene har til sjekkeaktiviteten, og hva målet med forhandlingene er.

Erlend (59 år) er gift med en kvinne og bruker internett for søk etter mannlige sexpartnere. Erlend sa han oppfatter seg selv som en maskulin mann. Siste gangen han brukte nettet for søk etter sexpartner var dagen før intervjuet, da møtte han Knut:

I går traff jeg en mann på 21 år.

- Hvem tok kontakt først og hvordan?
Jeg sendte melding til han på datingsiden, og han svarte med å gi meg mobilnummeret sitt. Vi avtalte å treffes hjemme hos meg.
- Kan jeg spørre hva du skrev til han? Var du rett på sak på første melding?
Han søkte sextreff og jeg sa at jeg var interessert.
- Okei. Har du noen preferanser i forhold til utseende eller hvordan de presenterer seg på profilen sin? Hva var det med han i går som gjorde at du ville treffe han?
Jeg liker yngre menn, gjerne tynne, han passet bra.
- Ok. Har du seksuelle preferanser? Aktiv/passiv?
Jeg er begge deler.
- Ser du på hva de andre er eller er ikke det så nøye?
Det er ikke så nøye.
- Ok. Er det slik du gjør hver gang du ser noen som virker interessante? Sender melding om sextreff? Eller blir du kjent med de over nett først?
Det varierer, ofte prater vi om løst og fast, men det ender som oftest med sexprat.
- Møter du de flere ganger?
Ja, det skjer.
- Kan det oppstå følelser? Har du forelsket deg i noen av dem du har møtt?
Bare en gang.
- Hva gjorde du da? Ble det et forhold eller måtte du slutte å se han?
Jeg traff han gjennom "Kontakt", altså før dagens nettsider var etablert. Det ble et slags forhold, men det ble komplisert, han ble etterhvert venn med min kone. Vi er fortsatt venner, jeg har hjulpet han med jobb blant annet.

- Har dere sex nå eller er dere bare venner?
Vi er bare venner.
- Ok. Han fra i går, møttes dere i går eller skal dere møtes?
Vi møttes i går og skal kanskje møtes i dag også.
- Når dere møttes, hva gjorde dere? Var det bare sex eller gjør dere noe før det? Avtalte dere på forhånd hvordan treffet skulle se ut?
Kun sex, men vi avtalte litt på forhånd hva som skulle skje.

Når intervjuet ble gjort var det fortsatt uvisst om de skulle treffes den dagen. Erlend hadde avtale om sextreff med en annen mann samme kvelden. Denne andre mannen var en som Erlend hadde kjent i fem år, og som han brukte å treffe regelmessig for uforpliktende sex.

Kulturelle scenarier er normer i samfunnet som spesifiserer de sosiale rollene, og angir hvilke forventninger og meninger som kreves av hver enkelt rolle (Gagnon & Simon, 2005; Simon & Gagnon, 1986). Ved å spesifisere og definere hver enkelt situasjon og person vil det interpersonlige skriptet guide aktørene til å delta i en felles handling. Det intrapsykiske skriptet linker individuelle ønsker til sosiale meninger, for eksempel definerer det hva en tenner på. Skriptene gir aktørene en felles forståelse av situasjonen og hvilke forventninger som kreves av hver enkelt. Skriptene guidet Mari og Hanne, og Erlend og Knut, gjennom deres forhandlinger om emosjonell og/eller seksuell intimitet.

Sjekkeforløp

Å initiere kontakt. Både de lesbiske kvinnene og de homofile mennene fortalte at profilbildet var innfallsvinkelen til å opprette kontakt. Bildet skapte en nysgjerrighet som ga dem lyst til å finne ut mer om personen. For å finne ut mer om personen var det naturlig å gå inn på profilen til vedkommende. Blant informantene var det enighet om hva som var de viktigste karakteristikkene de så etter i profilene. I tillegg til utseendet, var begge kjønn enige i at profilt teksten var veldig viktig. Bruk av humor, og at teksten var skrevet med rettskrivning, altså uten skrivefeil, var attraktivt. For mye personlig dagbok ble oppfattet negativt. Videre var det positivt med noen felles interesser og aktiviteter. Flesteparten av

respondentene mente at bilde og tekst var like viktige når de skulle vurdere om en profil var interessant. Eva (35 år) vurderte alltid hele profilen før hun eventuelt sendte melding:

Jeg ser på bildet, leser profilttekst, dagbok, også ser jeg da på bilder, grupper, og alt det der. Og hvis jeg synes det ser ut som en alright jente, eller gutt da, så skriver jeg og sier hei, introduserer meg på en hyggelig måte.

Ingrid (36 år, singel) fortalte at hun har hatt flere både positive og negative erfaringer med bruk av internett som datingarena. Hun har tidligere funnet seg kjæreste, og også venner på denne måten. Ingrid har kommet i kontakt med mange mennesker over internett som hun har møtt ansikt til ansikt, uten at møtene eksplisitt var ment som flørting og forhandlinger om intimitet. Med eksplisitt menes at aktørene ikke hadde tydelig gjort det klart overfor hverandre hvorvidt møtet var ment som flørt og forhandlinger, eller om det bare var en vennskapelig kontakt. Ingrid beskrev seg selv som en forsiktig person som ikke brukte å ta kontakt med hvem som helst. Hun uttrykte at hun synes det er hyggelig å få nye venner, men håper inni seg at en av dem hun oppretter kontakt med skal ha potensial som kjæreste. Hun er nøye med hvem hun tar kontakt med:

Hvis jeg skal ta kontakt med noen, da må de ha klar profil. Da har de en del bilder, så jeg får se dem i forskjellige situasjoner. Ser etter at de er med på forskjellige ting, og ser flere sider av dem. Et bilde sier veldig lite om hva en person er, eller hvem de er. Så går jeg på grupper og ser, for der ligger det masse om interesser. For meg er det viktig hva folk står for. Og så ser jeg på vennelista, hvilke venner dem har. Liker ikke at de skriver dagbok, for jeg liker ikke at folk bretter ut livet sitt på den måten. Sterke meninger (ler litt). Kanskje dømmende, jeg vet ikke, men jeg er veldig forsiktig med hvem jeg prater med. Når jeg har fått et godt inntrykk, når jeg ser et helhetlig bilde av dem, da kan jeg ta kontakt med dem. Kanskje å bemerke noe av interessene; jeg ser at du liker å drive med det og det.

For Ingrid er det mye som skal passe for at hun ønsker å ta kontakt med noen. Hun beskrev seg selv som kravstor, og at det er en del av hennes personlighet. Ingrid føler et behov for å se *hele* personen hun skal snakke med, og kanskje er en viktig underliggende årsak til det at hun er redd for å bli lurt. For at Ingrid skal få ønskene sine oppfylt, må personene ha

opprettet en profil tilnærmet den personen de er utenfor nettet. I følge Eriksson (2009) er de fleste profilene på internett laget for å vise den riktige versjonen av mennesket bak. Dette er gjerne den personen de selv opplever seg selv som, eller den personen de ønsker å være. Majoriteten av de som har profiler på internett fremhever de positive sidene ved seg selv, og nedtoner de negative (Eriksson, 2009). Dette var også et viktig tema blant respondentene, de fleste uttrykte usikkerhet knyttet til hvorvidt den de snakket med over nettet var den personen de utga seg for å være.

Studiene til Eriksson (2009) påpekte ikke bare kjønnsforskjeller i atferd, men også hvordan menn og kvinner blir behandlet ulikt i det offentlige rom. Det synes å være slik at kvinner ofte sees på som objekt, mens mennene oftere vurderes som subjekt. I denne studien var det flere av kvinnene som snakket om hva som var akseptabel mengde av personlige opplysninger på profilen, mens ingen av mennene nevnte dette temaet i intervjuene. Det kan hende at mennene ikke hadde sett profiler hvor de opplevde at den andre utleverte seg for mye, eller også at dette ikke var viktig for dem. Eriksson (2009) bemerket at det eksisterer kjønnsforskjeller også i hvordan kvinner og menn presenterer seg selv i det offentlige rom. Menn oppleves som mer restriktive i forhold til å utlevere seg selv, de ønsker å bevare kontrollen over sin egen kropp, og de fokuserer mer på andre sine kropp enn sine egne. Kvinner derimot har et større fokus på sin egen kropp og utleverer seg selv i en større skala. Dette kan være en av forklaringene på hvorfor ingen av mennene i denne studien fokuserte på uakseptable kroppspresentasjoner på samme måte som kvinnene gjorde.

Mari (24 år) snakket om å føle trygghet til den andre parten. Shaw (1997) presenterte i sine studier på nettbasert kontakt at mange opplevde kontakten som fattigere, mindre involverende og mindre personlig. Imidlertid kan visuell informasjon, som kroppsspråk og toneendringer, til en viss grad erstattes av bokstaver, tall, og symboler. Mari brukte et chatteprogram hvor de kunne se hverandre gjennom videokamera, samtidig som de hadde en

skriftlig samtale. Med dette utvidet de kommunikasjonen med visuelle effekter i tillegg til den tekstbaserte samtalen. De visuelle inntrykkene Mari fikk av å se Hanne over videokamera var kanskje en viktig årsak til at hun kunne føle den tryggheten som hun gjorde i samtalen deres.

Både Eva og Ingrid var opptatte av å se mest mulig av personen før de eventuelt ønsket å sende melding. Kanskje følte de at å samle mye informasjon over nettet kunne kompensere for manglende visuell informasjon. Informasjon var mennene like opptatte av som kvinnene. Vidar (20 år, singel) oppfattet seg selv som både litt maskulin og litt feminin. Han sjekket også rundt på profilen når han skulle vurdere en person:

Da vil jeg lese igjennom hele profilen til personen, for å prøve å finne en ting vi har til felles, slik at jeg kan prøve å bygge en samtale på det.

- Da sender du melding til vedkommende? Blunker du?
Jeg sender meldinger, er ikke så stor fan av å bruke blunkefunksjonen.
- Ok. Sjekker du hvilke grupper vedkommende er med i? Om han eventuelt er aktiv i gruppen og skriver i den?
Nei, bruker ikke å sjekke slikt.

Ole (30 år, forlovet) møtte kjæresten på internett for åtte år siden. Ole forteller om den første kontakten med kjæresten:

- Når du så han på nett, var det bildet og måten han uttrykte seg på som fanget deg?
Ja, det må man vel nesten si at det var. Hadde jeg ikke synes han var pen å se på på bilder så er det vanskelig å forestille seg at ting hadde vært som de er i dag .. fysisk tiltrekning er, på tross av hva man liker å tro, tross alt ganske viktig. Det er kanskje viktigere over internett enn i andre arenaer, siden bilder er det første inntrykket man gjerne får av noen over internett. På andre arenaer får man jo et mer helhetlig bilde, som f.eks. utstråling og kjemi osv.
- Ja. Hva med tekst? Hvordan han fremstiller seg selv gjennom teksten? Tenkte du på det?
Ja, det var også en viktig bit av det hele. Hadde vi ikke kommet overens i chatten vår så hadde det vært heller uvesentlig om den fysiske tiltrekningen var til stede. En person kan være så pen han/hun bare vil - men dersom vedkommende oppfører seg negativt så forsvinner fort den tiltrekningen, for min del i alle fall.

Både de lesbiske kvinnene og de homofile mennene syntes det var greit å ta initiativ til å sende den første meldingen. I meldingen ble det bemerket noe fra profilt teksten, interesser, eller aktiviteter. Flere av informantene påpekte at de ikke valgte å kommentere utseendet til å begynne med. Når Ole møtte kjæresten sin på nett var det han som var mest frampå. Dette forklarte han med at det var fordi han som person er mer utadvendt enn hva kjæresten er:

Jeg er langt mer utadgående enn hva kjæresten min er. Det var meg som inviterte ham til å komme og besøke meg første gangen vi traff hverandre blant annet. Og da hadde vi pratet med hverandre over nett i flere måneder – han bodde på en helt annen kant av landet enn meg.

Inge (32 år, singel) sa han alltid er åpen for en mulighet til å flørte, om det var på butikken, trening, eller hvor som helst. Han fikk hjelp av en tjeneste som heter sjekkeleken på en datingside til å komme i kontakt med en mann:

Han jeg dater nå, da brukte jeg sjekkeleken. Og vi fikk treff.

- Sjekkeleken - hva går den ut på?

Det er en funksjon der man legger inn bilde av seg selv samt lenke til profil. Så markerer man personer som interessante eller ikke, og dersom den man har markert som interessant, har gjort det samme tilbake, får man varsel om et treff.

- Skrev dere meldinger til hverandre etterpå?

Ja, jeg sendte en melding til ham.

- Husker du hva du skrev?

Nei, det gjør jeg faktisk ikke - det var sannsynligvis bare en melding av typen: Hei, hvordan står det til? eller noe lignende svada. Rett og slett bare for å oppnå kontakt.

På tjenesten sjekkeleken var det lagt opp til at begge to kunne ta initiativ til å vise interesse, uten at den ene personen måtte være den som startet kontakten med å sende tekstmelding. En tekstmelding er mer personlig og vil derfor oppleves som et større steg å ta. Det var derimot Inge som tok initiativ til å sende den første meldingen. For ham var det en naturlig fortsettelse på det som hadde skjedd på sjekkeleken. Han sa videre at hvis han ser en interessant profil, så tar han som regel kontakt. Da er det ofte meldinger han sender. Inge

bruker gjerne noe som står i profilen til å knytte samtalen på. Inge viser her at han ikke er redd for å ta initiativ, og han handler i samsvar med majoriteten av menn som er sosialiserte til å oppfylle den tradisjonelle mansrollen. Den tradisjonelle mannen er, i følge Simon og Gagnon (1986), den aktive aktøren, det er han som skal forføre og være initiativtaker i forhandlingene. Selv om det tilsynelatende ser ut som at de lesbiske kvinnene og de homofile mennene opptrer likt når de vurderer om de skal ta kontakt med noen eller ikke, uttalte kvinnene en større omstendelighet rundt å skulle ta dette initiativet enn hva mennene gjorde. Det virket som at kvinnene ønsket mer kontroll over situasjonen og vedkommende før de valgte å ta kontakt, mens mennene tok det steget litt mindre anstrengende. Simon og Gagnon (1986) har beskrevet at kvinnen sosialiseres til å være den reaktive, det vil si den som venter med å handle til etter at mannen har tatt initiativet. Ut fra intervjuene i denne studien virker det som at de lesbiske kvinnene opptrer både som aktive og reaktive. De er i utgangspunktet ikke redd for å ta initiativ, men sammenlignet med de mannlige informantene, ga de uttrykk for at det var mer omstendelig å initiere kontakten første gangen.

De aller fleste informantene mente at bilde og tekst var like viktige når de skulle vurdere om en person var interessant eller ikke. Det var ingen tydelige forskjeller mellom kjønnene her. Bildet er det første som legges merke til, og derfor det som oftest avgjør om de ønsker å finne ut mer om personen. Den tekstlige presentasjonen vil bekrefte eller avkrefte inntrykkene de fikk fra bildet. Her hadde informantene ulike synspunkter i forhold til hva som veide tyngst, og hva de gjorde når det var et pent bilde, men uinteressant tekstpresentasjon. Og motsatt, en interessant og morsom tekstpresentasjon, men profilen var uten bilde, eller at personen på bildet ikke opplevdes som attraktiv. Hva som veide tyngst av tekstpresentasjonen og bilde var avhengig av følelsen de fikk under vurderingen. Ingen av respondentene hadde et tydelig svar på dette. Av og til veide bildet tyngst, andre ganger var det tekstpresentasjonen.

Forhandlingene videre var avhengige av hvilken respons de første tekstmeldingene fikk. Ved gjensidig interesse fortsatte kontakten med meldinger på datingsiden. Her følte majoriteten av informantene at de var likestilte i forhold til å holde samtalen gående, og i forhold til hvem som bestemte hva de skulle snakke om. Når det var noen som var mer frampå enn den andre, ble det nevnt at det var på grunn av personlighet, at den ene aktøren var mer frampå og utadvendt som person enn hva den andre var. Det føltes derfor naturlig for begge aktørene at det var den utadvendte personen som tok de første initiativene. Når det er to av samme kjønn som forhandler om intimitet synes ikke kjønnsrollene å være like avgjørende for hvem som forventes å gjøre hva, som når aktørene har ulikt kjønn. Homofile og lesbiske bryter i noen henseende med de standardiserte kjønnsrollene i forhold til handling (Bailey et al., 1997; Burke, 2000). De seksuelle skriptene (Gagnon & Simon, 2005; Simon & Gagnon, 1986) er sterkt påvirket av kjønnsroller. Skriptene spesifiserer hva som er passende atferd, når, hvor, med hvem, og hvordan. Klinkenberg og Rose (1994) diskuterte om fraværet av tydelige kjønnsroller i forhandlingene gjorde det lettere for homofile og lesbiske å gi større rom til personlige egenskaper i seksuelle forhandlinger. Informantene i denne studien opplevde at personlighet var en viktig faktor i fordelingen av initiativene.

Forfatter fikk muligheten til å intervjuet det forlovede paret Sofie (23 år) og Hilde (24 år), og ta del i begges opplevelser av deres første møte med hverandre:

Sofie sier:

- Husker du hva som gjorde at du følte deg tiltrukket av henne? Hadde hun bilde? Vurderte du hvordan hun fremstilte seg selv i teksten?
Hun hadde ikke noe tydelig bilde. Det var bilder som det var vanskelig å se skikkelig hvem hun var. Hun var enkel å prate med, det var ikke noe pinlig stillhet som gjorde at jeg måtte tenke godt over hva jeg ville skrive. Praten fløyt ganske godt. Jeg likte det at hun var enkel å prate med, og at det var noe med henne som fikk meg til å åpne meg.
- Du sa du er litt sjenert, hvem av dere var mest frampå, som tok initiativ i samtalene?
Det var ganske likt egentlig, men man blir litt tøffere hvis det er noe som klikker der.

- Så du opptrådte annerledes overfor henne enn du hadde gjort med andre du snakket med over internett?
På en måte, hun fikk meg til å føle meg tryggere.

Hilde beskriver det første møtet slik:

- Når hun tok kontakt med deg, var det første gangen du la merke til henne?
Hadde sikkert vært inne på siden hennes, men jeg husker at jeg mistet litt interessen på grunn av alt tullet og alle skrivefeilene i profiltteksten hennes. Snakk om overfladisk! Men profiltteksten blir jo på en måte førsteinntrykket, og man er jo innom bra mange sider.
- Ser du på tekst og bilde som like viktig når du skal vurdere en person over nett?
Absolutt. Tror knapt jeg tittet på noen profiler uten at det var tydelig bilde av personen.
- Husker du hva du syntes om måten hun presenterte seg selv på første gangen hun tok kontakt med deg?
Vi er begge nordfra, men har vel strengt tatt ikke veldig mye til felles ellers. Men det var en eller annen kjemi der.
- Hva var det med henne som gjorde at du følte deg tiltrukket? Utenom at hun er nordfra.
Vet ikke helt, litt utseende, men mest at hun var morsom å snakke med.
- Hvem var mest frampå/ tilbakeholden av dere?
Tror vi var midt på treet begge to.

I intervjuet beskrev Sofie seg selv som sjenert. Hun hadde ikke tidligere vært den som hadde tatt initiativ, eller som brukte å sjekke opp andre. Sammen med Hilde følte hun en spesiell trygghet, og kunne derfor være litt mer frampå enn hva hun hadde opplevd seg selv som tidligere. Tryggheten Sofie følte sammen med Hilde var en av årsakene til at hun ville bli bedre kjent med henne. Hilde snakket også om at kommunikasjonen de hadde var viktig. For henne var humoren til Sofie sentral, i tillegg til at hun syntes Sofie hadde et attraktivt utseende.

Samtalene informantene hadde med hverandre over nettet dreide seg hovedsakelig om å bli kjent med hverandres sosiale og situasjonelle situasjon, det vil si alt fra jobb og studier til tanker og livserfaringer. Hilde og Sofie brukte to uker på å forhandle seg fra internett til treff

i virkeligheten. Det synes å være slik at noen bruker lang tid på å samtale over nettet, andre kort. Det var like mange av de homofile mennene som lesbiske kvinner som foretrakk å holde samtalen gående over internett i lang tid. Noen ønsket å treffes etter bare noen dager, andre ville vente måneder, og for de aktørene som bodde langt fra hverandre, kunne det gå opp til et år før de arrangerte et fysisk møte. Det virket som at dette ble bestemt ut i fra hvordan de personlig likte å bli kjent med folk, hva hver enkelt følte seg komfortabel med. Eva (35 år, singel) foretrakk å skrive med folk i lang tid før hun traff dem:

Jeg er litt sånn at jeg vil skrive med dem. Jeg vil ikke treffe folk med en gang. For at jeg liker å lukte meg litt fram i terrenget. Fordi det er så mange rare folk på internett. Du kan jo kalle deg for Anne, også er du egentlig Kurt. Så jeg pleier å skrive en del med dem først. For du finner fort ut hvordan det ligger an. Og om folk lyver, prater usant, og om dem bare er ute etter et seksuelt forhold, eller om de vil ha et vennskap, eller..

Vidar (20 år, singel) møtte sin første mannlige kjæreste over internett. De snakket sammen i over ett år før de møttes:

Jeg møtte min første guttekjæreste på internett. Vi snakket med hverandre i over ett år på nettet før vi møttes i virkeligheten. Og når vi møttes i virkeligheten, så var det som at alt klaffet. Når man ikke opplever stillhet som noe pinlig, så skjønner man at man er ganske så trygge på hverandre.

- Hva syntes du om å treffe han offline etter så lang tid på nett? Var du nervøs, gledet du deg, hadde du store forventninger?

Vi var vel kommet til et punkt der vi måtte møtes for og ikke stagnere. Jeg hadde splittede følelser, gledet meg selvfølgelig til å treffe han, men jeg visste ikke hva han forventet av meg eller møtet vårt, så jeg var jo ganske nervøs der.

Andre aktører kan treffes etter bare noen timer, eller dager. Skript for seksuelle forhandlinger over internett er ikke lært og internalisert hos individene på samme måte som for forhandlinger ansikt til ansikt. Det er mulig at man derfor i samtaler over nettet opplever seg friere i forhold til hvor lang tid man skal samtale før man treffer hverandre utenfor internett. En annen årsak til de store variasjonene i tidsbruk over nettet kan også relateres til det Daneback (2008) hevdet, nemlig at avstanden mellom frontstage og backstage kan gjøre at

aktørene opptrer annerledes på internett enn utenfor nettet. Å sitte hjemme og chatte med noen på internett kan oppleves som mindre ansvarsfullt i forhold til å følge opp samtalen på samme måte som i ansikt til ansikt møter. Hvis aktørene i tillegg bor på hver sin kant av landet, kan det være enkelt å avslutte samtalene uten å gi løfte om å ta forhandlingene om intimitet et steg videre.

De fleste respondentene hadde opplevd å ha hatt kontakt med noen over internett hvor utfallet ved det fysiske treffet ikke sto til forventningene. Resultatene i denne studien viser at de fleste forhandlingene som stoppet ved det første fysiske møtet var preget av at samtalene de hadde hatt over internett var over kort tid. Det er mulig at hvis de hadde brukt lengre tid på å forhandle over nettet, ville de ha funnet ut at de ikke passet sammen, og dermed ikke valgt å treffes ansikt til ansikt.

Forventninger. Erlend (59 år) er gift med en kvinne, og bruker internett til å søke yngre menn for uforpliktende seksuelle treff. Forhandlingene til Erlend var i hovedtrekk lik som for de som søkte kjæreste. Erlend hadde likevel andre forventninger til forbindelsene sine, og dette påvirket hans atferd over nettet. Ettersom han kun var ute etter sex hadde han ikke de følelsesmessige utfordringene som de andre informantene opplevde. Dette snakket Lillian (41 år) mer utfyllende om. Lillian brukte datingsidene hovedsakelig for å komme i kontakt med potensielle kjærester. Samtidig hadde hun profil på en annen nettside hvor hun kun søkte sextreff. Denne andre nettsiden fokuserer hovedsakelig på sex og uforpliktende møter. Det er derfor innforstått hos brukerne at det er sextreff de fleste søker. Lillian sa hun følte seg mer avslappet og mindre stresset når det kun var sextreff som var hensikten med kontakten. Informanten trodde dette var et resultat av at forventningene var annerledes og mer avgrenset og definert:

Jeg er nok mer frampå når det er sex, men det kommer an på hvem det er jeg møter. Hvis jeg blir veldig fasinert kan jeg bli mer reservert, forsiktig, og sjenert. Men hvis ikke jeg har det sånn følelsesmessig, hvis det bare er tenning, så er jeg nok mye mer frampå og aktiv.

- Kan du da være den som er mest frampå av dere?
Ja, det er jeg nok. Ja det er jeg. Jeg er nok mer forsiktig hvis det er kjærestepotensiale.

- Er det for å skåne deg selv, eller hvorfor er du mer reservert da?
Godt spørsmål. Hvis jeg møter noen som jeg tenker jeg blir veldig fasinert av, eller kjenner at åh så spennende, så blir jeg usikker. Jeg er litt redd for og ikke å strekke til, eller være bra nok, ikke interessant nok. Det kommer veldig mange andre elementer inn, enn når jeg kjenner det ikke er noe følelsesmessig der. Så egentlig burde jeg vært sånn som jeg var når jeg bare var elskerinne. For da er jeg mye kulere, og mye mer avslappa. Eller ikke veldig avslappa, jeg kan bli veldig nervøs da og, det er ikke det, men jeg tror den følelsesmessige biten er mye mindre da. Det er jo følelser der og, men kanskje på litt annet forventningsplan, eller hva jeg skal kalle det.

Ida (45 år, singel) sa i intervjuet at hun oppfattet seg selv som en mer maskulin enn feminin kvinne. Hun hadde ikke veldig bred erfaring med nettdating, men hun har hatt profil på en datingside i mange år. Informanten uttrykte at hun ikke er redd for å ta kontakt når hun ser noen som hun synes virker interessant. Ida hadde nylig tatt kontakt med en kvinne over internett, men kvinnen svarte ikke tilbake. Det hadde skjedd tidligere også at hun ikke fikk respons når hun viste interesse for noen. Informanten sa i intervjuet at hun følte seg ambivalent til å bruke internett som sjekkearena. Hun kjenner seg klossete når hun mangler den fysiske nærheten som eksisterer ved et ansikt til ansikt møte, i form av kroppsspråk og kjemi. Eva sa videre at følelsen av usikkerhet om hvem som egentlig skjuler seg bak profilene, gjør at hun opptrer annerledes over nettet enn hva hun ville gjort ved et fysisk møte. Før internett eksisterte som sosial arena var geografisk og fysisk nærhet en av de viktigste faktorene for at to personer skulle involvere seg i hverandre (Cooper, 1998). Ved å bruke internett som sjekkearena er ikke geografisk og fysisk nærhet lenger nødvendig for å komme i kontakt med nye mennesker (Cooper, 1998). Som Idas erfaringer viser er fysisk nærhet så godt etablert i individet som en viktig faktor i forhandlinger, at kontakt uten lett kan føles begrensende. Selv om internett gir tilgang til nye mennesker over hele verden, var

muligheten til å kunne treffes ansikt til ansikt en viktig faktor blant informantene når de skulle velge hvem de ville ta kontakt med over internett.

Det fysiske møtet. Hva skjer når de treffes? Ole (30 år, forlovet) lot seg ikke stoppe av lang geografisk avstand. Han valgte å skrive med en mann som bodde på den andre kanten av landet. De skrev med hverandre i tre måneder over internett før de møttes ansikt til ansikt. Siden de bodde så langt fra hverandre, valgte de å gjøre det første møtet med at kjæresten kom på besøk til Ole:

Han kom på besøk til meg, og han var hos meg en helg. Første kvelden så vi en del på film. Resten av helgen behøver vi ikke snakke for høyt om.. Det gikk litt fort når vi først møtte hverandre. Var en del spenning og så videre som hadde bygd seg opp over de 3 månedene.

Før Mari (24 år) møtte sin nåværende samboer skrev hun litt med ei annen kvinne over internett. Etter kort tid med tekstbasert samtale avtalte de å treffes:

Skrev litt med ei, vi avtalte å møtes på byen også skulle jeg sove hos henne siden jeg bodde langt unna sentrum på den tiden. Vi møttes, ingen kjemi, og hun oppførte seg som om jeg ikke var der. Hun var en skikkelig byflyer (person som flørter med veldig mange, og gjerne samtidig) så hun kjente alle på byen og sjekket opp andre jenter selv om jeg sto rett ved siden av henne. Jeg kom meg ikke hjem så var avhengig av å kunne sove hos henne. Vi delte en veldig liten seng den natta, uten så mye som et nuss.

Lillian (41 år, singel) hadde erfaring med ei kvinne som hadde ”pyntet på” profilpresentasjonen av seg selv. Kvinnen utga seg over nettet å være slank, veltrent og selvsikker, noe som ikke stemte med virkeligheten. Lillian hadde ikke sett bilde av kvinnen før de møttes. De valgte å treffes etter kort tid med samtale over nettet. Lillian skjønnte ikke at det var samme kvinnen når de møttes:

Jeg gikk fort, også hørte jeg bare hei! Jeg rygget tilbake, så tenkte jeg det kan ikke være sant. Det var det første jeg tenkte, det kan bare ikke være sant. Ja, nei, allerede der tror jeg ble sånn.. nei, man kan ikke lyve om sånt. Det dreper all nysgjerrighet, i hvert fall for min del. Men jeg satt meg ned, og måtte svelge unna at jeg var dypt sjokkert. Hun ble umiddelbart fryktelig nervøs. Så alt det hun hadde skrytet av følte jeg bare hva? Det stemte jo ikke. I hvert fall ikke i møte med meg da. Hun ble veldig nervøs, skalv, og det var veldig pinlig.

Det var så flaut at hun hadde løyet om det, det var akkurat som et bygg som bare raser sammen. Det så veldig flott ut, også plutselig var ingenting som en hadde forestilt seg.

De fleste informantene opplevde spennende følelser foran det første møtet med sin nettdate. Spenningen var ofte knyttet til hvorvidt personen de skulle treffe passet til det bildet de hadde dannet seg av individet over internett. Som informantene fortalte, vil det alltid være en viss risiko for at den du har sett deg ut på internett ikke er drømmepartneren likevel. Etter å ha opplevd flere møter hvor personen viste seg å ikke være helt som forventet, er det naturlig at det bygger seg opp spenning i forkant av de neste fysiske treffene.

Informantene har fortalt om både vellykkede og mindre vellykkede opplevelser med bruk av internett for søk etter partner, så hva synes de egentlig om å bruke nettet til dette formålet?

Internett som sjekkearena

Både de homofile mennene og de lesbiske kvinnene syntes det var både positivt og negativt med internett som sjekkearena. Å søke partner på internett opplevdes generelt som et godt alternativ til de tradisjonelle utestedene, men det har også sine bakdeler. De som hadde funnet seg partner over internett var de mest fornøyde med å bruke nettet for søk etter partner, mens de som ikke hadde funnet seg kjæreste over nettet var mindre tilfreds. Lillian sier om det å bruke internett som sjekkested:

Det har sine fordeler, og ulemper. Fordeler er at du har litt distanse. Man kan bestemme tempo litt selv. Ulempen er at man kan bli nevrotisk av og ikke vite hvem det er, hvis man ikke har truffet dem. Og at det er større rom for å kunne late som at man er noe annet enn man er. Alt fra hvordan man formulerer seg, vil skape et bilde som kanskje ikke alltid er helt riktig.

Ole som møtte sin forlovede på internett, syntes det var en fin måte å treffes på:

Det har i alle fall fungert utmerket for meg - min forlovede møtte jeg via internett for 8 år siden. Jeg synes kanskje det kan være enda bedre enn tradisjonelle sjekkesteder (f.eks. utesteder), enn så lenge man faktisk kan bruke tid på å prate og bli kjent med hverandre - og det også gir en mulighet til å

prate med mennesker uavhengig av hvor de måtte bo i landet, eller verden for den saks skyld.

Viggo (46 år, gift) sa følgende:

Både og. Det er greit for det gjør mulighetene større, men også muligheter for å lyge slik at en ikke treffer den en tror en skal treffe. Byen jeg bor i er veldig liten så internett gjør livet slik sett enklere. Mange kjekke folk, men alle tror jo at prinsene kommer ridende fra andre steder enn herfra.

Eva (35 år, singel) har opplevd noen vonde avvísninger av heterofile kvinner som hun har prøvd å sjekke opp på utesteder:

Hvis en skal tenke i forhold til heterofile, og i forhold til å være homofil og heterofil, så tenker jeg at det er nesten den eneste måten å sjekke folk på. På byen og sånt, du ser jo ikke på folk om de er lesbiske. Så jeg har jo fått meg noen på tryne, og det er ganske pinlig og flaut. Da er det ikke den beste måten å treffe folk på. Jeg liker best å treffe folk på fest, eller sånn at jeg ser menneskene. Men som et alternativ, så syns jeg internett er eneste mulighet for å treffe. Det er litt synd. Jeg synes det kunne være en bra ting og få heterofile til å skjønne at det går an å avvise folk på en hyggelig måte. Akkurat som den jenta ville gjort med en mann, nei jeg er ikke interessert liksom. Det er en hyggelig måte å gjøre det på, i stedet for og si er du gal, også videre. Internett er et veldig bra alternativ, men ikke den beste måten.

Informantene trekker frem det Eriksson (2009) påpekte i sine studier, som det å justere selvpresentasjoner, at det er lett å lyve seg til en personlighet som ikke eksisterer, og at det er enklere å avvike fra normer og regler som ellers blir nøye fulgt utenfor nettet. Faktoren tilgjengelighet som Cooper (1998) nevnte som en viktig årsak til internett sin popularitet, var et begrep som gikk igjen hos de fleste informantene i denne studien. Tilgjengelighet refereres til som at det er enkelt å benytte seg av internett, uavhengig av sted og tid, samt at det er enkelt å finne det en søker. Som presentert tidligere hadde flere av informantene kjærester som ikke bodde på samme sted som dem når de møttes. For eksempel bodde kjæresten til Ole på andre siden av landet når de møtte hverandre på nettet. Eva sin fortelling illustrerer hvor vanskelig det kan være for lesbiske å sjekke opp hverandre på utesteder, og internett er derfor et godt alternativ.

En av faktorene informantene trekker frem er at man ikke kan se på personer om de er lesbiske eller ikke. Det er kjent at lesbiske kvinner ofte oppfattes som maskuline, blant annet på grunn av at enkelte velger å kle seg i typiske maskulint kodete klær. Trolig opptrer ikke dagens lesbiske kvinner nødvendigvis så stereotypt kledd som de gjorde tidligere. Flere av informantene uttrykte at de følte seg mer feminine enn maskuline. Basert på utseendet vil dermed ikke lesbiske kvinner oppfattes som maskuline i den grad Bailey et al. (1997) hevdet ut fra sine studier. Det kan tenkes at lesbiske kvinner opptrer mer maskulint i form av å ta mer initiativ enn hva heterofile kvinner gjør. Også her kan man trekke tråder til studiene gjort av Klinkenberg og Rose (1994), hvor det ble diskutert om likekjønnsforhandlinger baserer seg mer på personlige egenskaper i fraværet av den tradisjonelle kjønnsrollefordelingen.

De fleste informantene sa at de tok utgangspunkt i vennskap når de søkte nye bekjenskaper over internett, men at de samtidig var åpne for noe mer hvis det skulle bli aktuelt. Det kan tolkes som at motivasjonen for å treffe nye folk over nettet oftere handler om et ønske om en kjæreste enn om vennskap. Hvorfor skulle ellers så mange bruke en datingside på internett for å skaffe venner? Imidlertid kan vennskapssøken også ha sin plass, som for eksempel i de tilfellene en person flytter og bruker nettet for å søke etter nye bekjenskaper på stedet hun/ han flytter til. Homofile og andre skeive som har begrensede møteplasser utenfor nettet bruker gjerne datingsidene på internett for å søke etter likesinnede venner. Det er ikke alle disse som er på jakt etter en kjæreste.

Konklusjon

Forskjellene og likhetene mellom skriptet for ordinær sjekking (ansikt til ansikt, for eksempel på utesteder) og skriptet for sjekking over internett er forsøkt oppsummert i tabellen under:

Skriptet for Ordinær Sjekking	Skriptet for Sjekking over Internett
Øyekontakt (utseendet)	Bildekontakt (utseendet)
- Sanserintrykk under innledende forhandlinger:	- Er personen attraktiv?
- Er personen attraktiv?	
- Hvordan beveger personen seg?	
- Hvordan høres personen?	
Muntlige forhandlinger (muntlig)	Skriftlige forhandlinger (skriftlig)
- Har vi samme sosiale posisjon og situasjon? (sivilstatus, yrke, utdanning, fritidssysler, etc)	- Har vi samme sosiale posisjon og situasjon? (sivilstatus, yrke, utdanning, fritidssysler, etc)
- Har vi samme verdier, tanker, meninger, og livssyn?	- Har vi samme verdier, tanker, meninger, og livssyn?
- Livserfaringer?	- Livserfaringer?
Fysiske forhandlinger	Telefon / webkamera (muntlig)
- Hvordan smaker personen (for eksempel kyss)?	Dette leddet gjelder ikke for alle
- Hvordan lukter personen?	
- Hvordan kjennes personens kropp ut (for eksempel gjennom dans)	
Forhandlinger ut over første møte:	Forhandlinger om treff ”in real life”
- Avtale om flere treff, uten stor grad av trygghet om egen posisjon i forhandlingene	Overgang til skriptet for ”ordinær sjekking”, men her med større grad av trygghet etter forhandlinger over internett

Ethvert sjekkeforløp kan sees som en forhandlingsprosess der aktørene bekrefter eller avviser de initiativ som fremmes. Forhandlingene til de lesbiske kvinnene og de homofile mennene ser i hovedtrekk like ut. De største forskjellene i sjekkeforløpene i denne studien syntes å være hvilke forventninger som aktørene har til sjekkeaktiviteten, og hva målet med forhandlingene er.

Det interpersonlige skriptet organiserer aktørene til samarbeid og forhandlinger på internettscenen, så vel som utenfor nettet. Forhandlinger mellom to av samme kjønn påvirkes

av aktørens personlighet, istedenfor de tradisjonelle kjønnsrollene. Den utadvendte aktøren vil med størst sannsynlighet være den som tar initiativ til kontakt, mens den innadvendte tar den reaktive rollen. Etter hvert vil aktørene fordele kontrollen over samtalen likt mellom seg.

Referanser

- Anderssen, N., & Slåtten, H. (2008). *Holdninger til lesbiske kvinner, homofile menn, bifile kvinner og menn og transpersoner (LHBT-personer): En landsomfattende representativ spørreundersøkelse, 2008*. Universitetet i Bergen. Lastet fra <http://hdl.handle.net/1956/3071>
- Bailey, M. J., Kim, P. Y., Hills, A., & Linsenmeier, J. A. W. (1997). Butch, femme, or straight acting? Partner preferences of gay men and lesbians. *Journal of Personality and Social Psychology*, 73(5), 960-973. doi: 10.1037/0022-3514.73.5.960
- Burke, S. K. (2000). In search of lesbian community in an electronic world. *CyberPsychology & Behavior*, 3(4), 591-604. doi: 10.1089/109493100420197
- Cooper, A. (1998). Sexuality and the internet: Surfing into the new millennium. *CyberPsychology & Behavior*, 1(2), 187-193. doi:10.1089/cpb.1998.1.187
- Cooper, A., Månsson, S-A., Daneback, K., Tikkanen, R., & Ross, M. (2003). Predicting the future of internet sex: Online sexual activities in Sweden. *Sexual and Relationship Therapy*, 18(3), 277-291. doi: 10.1080/1468199031000153919
- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry & research design: Choosing among five approaches*. Thousand Oaks: Sage Publications, Inc.
- Daneback, K., Cooper, A., & Månsson, S-A. (2005). An internet study of cybersex participants. *Archives of Sexual Behavior*, 34(3), 321-328. doi: 10.1007/s10508-005-3120-z
- Daneback, K., Månsson, S-A., & Ross, M. W. (2007). Using the internet to find offline sex partners. *CyberPsychology & Behavior*, 10(1), 100-107. doi: 10.1089/cpb.2006.9986
- Daneback, K. (2008). Nätdejting: Vem letar och har träffat partners på internet?

- Tidsskrift for Norsk Psykologforening*, 45(6), 721-728. Lastet fra http://www.psykologtidsskriftet.no/index.php?seks_id=50570&a=2
- Eriksson, L. (2009). Den virtuelle kroppen. Presentationer av jaget i svenska dagboksbloggar. *Sociologisk Forskning*, 46(4).
- Gagnon, J. H., & Simon, W. (2005). *Sexual conduct. The social sources of human sexuality* (2. utg.). New Brunswick (USA)/ London (UK): Aldine Transaction.
- Goffman, E. (1959). *The presentation of self in everyday life*. London: Penguin Books Ltd.
- King, S. A. (1999). Internet gambling and pornography: Illustrative examples of the psychological consequences of communication anarchy. *CyberPsychology & Behavior*, 2(3), 175-193. doi: 10.1089/109493199316311
- Klinkenberg, D., & Rose, S. (1994). Dating scripts of gay men and lesbians. *Journal of Homosexuality*, 26(4), 23-35.
- Landsforeningen for lesbiske, homofile, bifile og transpersoner. (2011). *Lhbt Begrepsliste*. Lastet 25.05.2011 fra: <http://www.llh.no/nor/homofil/begreper>
- Microsoft.com. (2011). *Windows Live Messenger 2011*. Lastet 20.03.2011 fra: <http://explore.live.com/windows-live-messenger?os=other>
- Rose, S. (1996). Lesbian and gay love scripts. I: Rothblum, E. D., & Bond, L. A. (red.), *Preventing heterosexism and homophobia* (s. 151-173). Thousand Oaks: Sage publications, Inc.
- Ross, M. W., & Kauth, M. R. (2002). Men who have sex with men, and the internet: Emerging clinical issues and their management. I: Ross, M. W. (red.), *Sex and the internet: A guidebook for clinicians* (s. 47-69). New York: Brunner-Routledge.
- Simon, W., & Gagnon, J. H. (1986). Sexual scripts: Permanence and change. *Archives of Sexual Behavior*, 15(2), 97-120. doi: 10.1007/BF01542219
- Simon, W., & Gagnon, J. H. (1998). Psychosexual development. *Society* 35(2), 60-67. doi:

10.1007/BF02838129

Savin-Williams, R.C., & Diamond, L.M. (2000). Sexual identity trajectories among sexual-minority youths: Gender comparisons. *Archives of Sexual Behavior* 29(6), 607-627.

doi: 10.1023/A:1002058505138

Shaw, D.F. (1997). Gay men and computer communication: A discourse of sex and identity in cyberspace. I: Jones, S.G. (red.) *Virtual culture: Identity and communication in cybersociety* (s. 133-145). London: Sage.

Skype.com. (2011). Lastet 20.03.2011 fra: <http://about.skype.com>

Tikkanen, R., & Ross, M. W. (2000). Looking for sexual compatibility: Experiences among swedish men in visiting internet gay chat rooms. *CyberPsychology & Behavior*, 3, 605-616. doi: 10.1089/109493100420205

Træen, B. & Nordlund, S. (1992, Juni). *Cognitive structures underlying visits to public drinking places in Oslo*. Paper presented at the 18th Annual Alcohol Epidemiology Symposium, Toronto, Canada.

Træen, B., & Nordlund, S. (1993). Visiting public drinking places in Oslo: An application of the theory of planned behavior. *Addiction*, 88, 1215-1224.

Træen, B., & Hovland, A. (1998). Games people play. Sex, alcohol and condom use among urban Norwegians. *Contemporary Drug Problems*, 25(Spring), 3-48.

Træen, B., Hovland, A., & Ødegård, G. (1998). Can I buy you a drink? Alcohol as symbolic communication in erotic encounters. *Nordisk alkohol- & narkotikatidsskrift*, 15.